

מקטוביץ ועד הגיורת – פרק א

עיון במשנת שומרי טהרת אגודת ישראל ונוטריה

על פרק - יסוד מועצת גדולי התורה והרכבה במשך השנים/ח"א

כבר בעמוד הראשון של הספר, מופיעות שתי מטרות מובהקות:

מטרה ראשונה ועליונה, להוציא את מהר"י רוזנהיים שקרן וסלפן. במשך הפרקים הראשונים זה נדרש ונחוץ ביותר לוינמן לביסוס התזה והחדרת התיאוריה, ולפיכך חשוב כבר בעמוד הראשון להציגו כאחד שלא מדייק ומשפץ את ההיסטוריה כראות עיניו.

הנה הקטע של וינמן:

פרק ראשון

יסוד מועצת גדולי התורה והרכבה במשך השנים

בכל פרסומי אגו"י החל בזכרונות יעקב רוזנהיים¹ מופיע שהכנוס הראשון של גדולי התורה לדון ביסוד הארגון העולמי החל בשבת י"ד מנ"א תרס"ט - 1909. מקום הכינוס היה בבאד הומברג, נווה קיט סמוך לפרנקפורט דמיין בגרמניה במעונו של הרב המקומי, הרב ד"ר שמואל קוטיק.

לא כך ראה את הדברים הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי ממיסדי אגו"י ונשיא מועצת גדולי התורה. סדר הדברים כפי שהוא ראה אותם פורסם על ידו². "בשנת תרס"ז התקיימה בוילנה האסיפה הראשונה שבה נטלו חלק חוץ ממני הרב מבריסק ור' אליעזר טעלזער. אז הוחלט להקים ארגון "כנסת ישראל", התכנית (פראגראם) שאח"כ עובדה בוילנה, נשלחה לגאון ר' חיים בריסקר, הגאון ר' דוד קארלינער ולגאון ר' אליהו חיים (הכוונה לרב מיזל רבה של לודז - ו.צ.)..."³

בגלל טעמים פוליטיים היתה העבודה צריכה להעצר (היו בעיות עם השלטונות - ו.צ.). ורק לאחר שתי שנות הפסקה, התאספה האסיפה השנייה בהומבורג באב תרס"ט ע"י היוזמה של הגאון יצחק אייזיק הלוי בעהמ"ח "דורות ראשונים". באסיפה השתתפו הגאון ר' חיים בריסקר, הגאון ר' אלעזר טעלזר, הגאון ר' אלעזר רבינוביץ ממינסק ואנכי. כ"כ השתתפו האדמו"ר מגור והרב מבנדין ורבנים מהונגריה. בהומברג הונחה אז אבן הפינה הראשונה לארגון העולמי אגודת ישראל". כלומר, בהומבורג היתה האסיפה השנייה שהתכנסה לאחר הפסקה מאונס, זאת לאחר כנוס האסיפה הראשונה בוילנא.

בהמשך נדון על הצגת הדברים והמקורות, נתחיל ראשית כל בתוכן.

רבי יעקב רוזנהיים כותב שזה היה הכינוס הראשון? בואו נקרא!

1234567

בתור מקום לוועידה זו נבחרה הומבורג פון דער העהע (הומבורג העילית), עיירת קייטנה סמוכה לפרנקפורט, מקום מגוריו של רי"א הלוי בחדשי הקיץ. גם בלארעהכי היו מתכנסים שם מדי שנה ושנה אורחים יחדים רבים מרחסיה, וכולם היו מבאיביתו של האב"ד הומבורג הרב ד"ר קוטק, מעריצו הגלהב של בעל „דורות הראשונים" (מי שהיה אחריכך חותנו של ד"ר משה אירבאך מפתח תקוה), ונהנו מהכנסת האורחים הלבבית שלו.

1234567

1234567

1234567

הרב ד"ר קוטיק זצ"ל, אב"ד הומבורג

משתתפי ועידת הומבורג ודיוניה

כך התקיימה בחדש אוגוסט 1909 (תרס"ט) ועידת הומבורג, בה התכנסו במשך שבועים עד שלושה שבועות, בכנסיה לשם שמים, לשם התיעצות ממושכת, מגדולי הרבנים ומחשובי העסקנים החרדים לדבר ד', ממזרח ומערב אירופה. מלבד רי"א הלוי והרש"ז ברויאר (האחרון היה בא מפעם לפעם, מפרנקפורט להומבורג, לשעות אחדות), השתתפו בהתיעצות זו, בין היתר: הגאב"ד דבריסק רבי חיים סלובייצקי, הגדול ממינסק, הגאון רבי אליעזר רבינוביץ, הגר"א

קראתם את כל עמוד 117 שוינמן מציין? (אתם יכולים לקרוא גם קודם וגם אחרי) אין שם מילה אחת על כך שבהומבורג היתה האסיפה הראשונה....

יותר מזה: רוזנהיים עצמו מציין בתחילת הפרק שהוא שהומבורג הגיע כמשהו מתפתח לארגון התאחדות החרדים שהוקם בגרמניה.

פרק תמשה-עשר

ועידת הומבורג

מ"התאחדות החרדים" ל"אגודת ישראל"

הנצר שממנו התפתחו רעיון אגודת ישראל ותנועתה, היה "התאחדות החרדים", יצירת הרש"ר הירש זצ"ל, מורה-הדרך הגאוני של האורתודוקסיה המדרגית, אשר על יסודה, התפתחותה ופעולותיה עד העשור הראשון של מאת-העשרים הארכתי את הדבור בפרקים הקודמים.

גם בספר 'הכנסיה הגדולה' שוינמן שולח לשם כעוד אחד מפרסומי אגודת ישראל 'המסלפים' את ה'אסיפה הראשונה', לא נכתבה מילה אחת על המילה 'הראשונה'. אדרבה, זה מגיע אחרי פרק שלם על ניסיונות התארגנות אחרים.

מדוע הגרס"ע מדגיש אם כך משהו אחר? התשובה פשוטה מאוד לכל מי שבקי בהיסטוריה [ולא זו המסולפת של וינמן...]:

בהומבורג, היה פעם ראשונה שהיתה אסיפה לכוון ארגון **עולמי** והצליחה. לפני כן היו בכמה ארצות אגודות וארגונים מקומיים. כך מתארים הגליציאיים (ראה טשורטקוב ועוד) את הקמת ארגון התאחדות החרדים שהיה באזורם והוקם על ידם, כך מתארים ה'ייקים' את התאחדות החרדים שלהם, וכך מתאר רבי חיים עוזר את 'כנסת ישראל', שהקים בתרס"ז.

רבי חיים עוזר עצמו מדגיש באותה כתבה: "בהומבורג הונחה אז אבן הפינה **הראשונה** לארגון **העולמי** אגודת ישראל. אז רבי חיים עוזר גם סותר את עצמו? (נ.ב. סיבה נוספת שרבי חיים עוזר מציין זאת בכלל, מכיון וכל המושג ארגון חרדי היה אז מוזר, ורבים קראו על כך תיגר, לפיכך הוא רצה להוכיח שהיו כבר קודם אסיפות מקומיות (בשביל להקים ארגונים, ולפיכך באותו מאמר הוא לא כותב על עוד אסיפות שהתקיימו כמו האסיפה בוילנא בתרס"ט ועוד) ואילו כאן באסיפה זו – בהומבורג – היתה האסיפה **הראשונה** של אגודת ישראל).

רבי חיים עוזר גם הקפיד בכל פרסומיו על אגודת ישראל להדגיש שאגודת ישראל לא קמה בגלל ה'אשכנזים' וה'ייקים', מה שהביא להתנגדות של הרש"ב למשל ואחרים, ולכן הדגיש תמיד שאגודת ישראל באה לעולם לאחר רעיון ארגון כנסת ישראל שנגזר.

הנה מה שכותב רבי חיים עוזר במקום אחר: אגרות רבי חיים עוזר אגרת קעג

[קעג]

ע"ד השתלשלות יסוד אגו"י העולמית

ענין יצירת הסתדרות לשלומי-אמונים במדינתנו לא חדש הוא אתנו. אמנם אבותינו מלפנים לא היו זקוקים להסתדרות מלאכותית מעשי ידי אדם, כי היו מסודרים ואגודים בקשר אמיץ, קשר של קיימא, בדתנו — מורשת אבות. רוח אחד היה לכולם ומחשבה אחת הקיפתם. חיי היחיד והצבור, סדרי הקהלה ותקנותיהן, היו נחתכים על פיהם ועל ידי אספת הרבנים הגאונים, שהיו מתאספים כפי תקנות ה"ועד מארבע הארצות". העם לא נפלג למפלגות רחוקות ושונות זו מזו, אך היה מוצק כמו מחומר אחד; הקשר היה טבעי כי חפץ אחד היה לכולם.

אכן מה שונה הוא לגמרי תכלית שינוי המצב בימינו אלה ו התקופה הגדולה האחרונה עם כל מאורעותיה וקורותיה, מימי פריחת ההשכלה, "הטמיעה וההתבוללות עד עתה והשאיפות השונות ששטפו ופרצו בזרמן העז, ערכים חדשים ומושגים חדשים, חלוף מושגים ובלבול הדעות הביאו מהומה ומבוכה רבה בכל סדרי חיי עמנו.

הירידה המוסרית תגדל מיום ליום, גם שומרי אמונים נזדעזעו בראותם בעוה"ר בתייהם קבריהם, כי בניהם יצאו מהם ואינם. העם בכלל נפרד למפלגות שונות וכל אחד מסתדר עפ"י השקפתו הוא. אולם המפלגה היותר גדולה, רוב מנין ורוב בנין שלומי אמוני ישראל, הנם מפוזרים ומפורדים.

אם אמנם לא אלמן ישראל ורבים הם אשר בכל עת וזמן הכירו לדעת את המצב כמו שהוא ולא נסחפו אחרי הזרם השוטף ברעש. תמיד נמצאו יחידי סגולה מצוינים אשר בכח השפעתם הגדולה השפיעו על הנאמנים לתורת ד' להשאר על מעמדם ומשמרתם ולא נפתו ללכת אחרי עצת רופאי אליל. אבל הנסיון הורה לדעת כי אחת הסיבות הראשיות לרפיון המעשה היא הפיזור והפירוד: "פיזור לצדיקים רע להם ורע לעולם". מפוזרים

[רעט]

ומפורדים הם גם אחים לדעה, ומיעוט מסודר קבוע וקיים, כל קבוע דוחה הרוב המפוזר לעשות לטובת עמם ותורתם בלי סיוע והשתדלות כח צבורי כללי ומסודר.

ועל כן, למען רפאות את מזבח ד' ההרוס ולתקן את בדקיו מצאו כמה גדולים כי נחוצה הסתדרות לשלומי-אמוני-ישראל ולא יהיה עוד קהל ד' כצאן אשר אין להם רועה וכדבר הפקר אשר כל הרוצה להיות אפטרופוס לדבר בשמו — ידבר ויעשה ככל העולה על רוחו.

תעודת ההסתדרות תהיה לא לשם התבדלות והתפלגות, שאין בני מדינת רוסיה עתה זקוקים לה ושאין להם מקום בקהלותינו המאוחדות, רק לשם התאחדות שלומי-אמוני-ישראל לעבודת הכלל, לעבודת העם ולתת פתרונים למשאלות האומה על פי דרכי התורה, אשר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.

הרעיון של יצירת הסתדרות לקח את לבבי, ובאספה שהיתה בעירנו בחודש אדר תרס"ז, שהשתתפו בה כמה מגדולי הדור ובהם ידידי הגאון הגדול מוהר"ח סאלאווייציק הי"ו, האבד"ק בריסק, הוצעה הצעה זאת והוסכם להעריך ולסדר את ספר-התקנות („אוסטאוו") ומלאו את ידי להתעסק בזה. וע"ז הסכימו זקני הדור, הגאון מו"ה אליהו חיים מייזל זצ"ל האבד"ק לודז', ויבדל לחיים רב רבנן הגאון מאוה"ג מו"ה דוד פרידמאן הי"ו אבד"ק קארלין, אשר שלחתי אליהם תכנית ה„אוסטאוו" ועל פי הסכמתם הגשתי לאישור האוסטאוו מאגודת „כנסת ישראל".

עוד טרם הספיקה האגודה להסתדר נגלה חפץ כביר מאחינו בכל מקומות מושבותיהם לתת לה ידים. התעוררות חוש הצבורי בקהלות ישראל, האספות הרבות שהיו בכל מקום והמעשים שנעשו אז, נתנו עדותם עד כמה כווננו מיסדי האגודה את השעה המוכשרה ביותר נחוצה להתיסדותה, כולם הגו חבה ויקר להרעיון הלזה וכולם הרגישו צורך עצום להסתדרות זו ובמשך זמן קצר נוסדו אגודות מקומיות רבות.

[רפ]

אולם עוד בתחלת יצירת האגודה נמצאו עיכובים ומכשולים שלא היו תלויים בהמיסדים. שר הפלך לא נתן רשיון להתאסף לאספה כללית הראשונה ולא יכלה האגודה לצאת מכח אל הפועל.

האספה שהיתה אחרי כן ברשיון המיניסטריים, בחודש סיון תרס"ט בוילנה, אשר בה השתתפו כמה מגדולי וזקני הדור הרבנים הצדיקים הי"ו על דבר ענינים כלליים הנוגעים למועצת הרבנים העתידה, הכירה גם כן פה אחד את גודל ערך חשיבות אגודה כללית, אשר בלעדיה אין באפשרות כמעט להוציא כל מחשבה טובה לפעולת ידים; רק בפרטי תכנית האגודה דנה האספה ומצאה כי לתועלת המכוון ראוי שתהיה המטרה בולטת ומפורשת יותר, כי מפני הטעמים הנימוסיים לא תוכל להתבלט באגודת „כנסת ישראל" לפי שאין לשר הפלך יפוי כח להרשות אגודות אשר מטרתן בכלל לטובת חיזוק היהדות. והחלטה זו נערכה בפרטי-כל ונשנתה באספת הרבנים שהיתה בפרטבורג.

ובעוד הננו מדברים ומתעסקים בזה כה וכה והנה נמצאו גואלים להרעיון הזה בארץ אשכנז. יקירי פראנקפורט הנכבדים שמו לבם הטהור לתת לו תמונה יותר כללית ומקפת ב„אגודת ישראל" כללית מכל תפוצות הגולה, ולמטרה זו נקראנו לבוא בחודש אב תרס"ט להומבורג, ששם התועדו יחידים מגדולי הרבנים והצדיקים. עיקר הרעיון נתקבל בהסכמה כללית, רק העמיקו חקור ליסדו על יסוד מוסד ויהיה מובטח כ"כ אשר הגרעין המונח בו לא יהיה זרעו כלה ולא ישתנה בזמן מן הזמנים. גם לקבוע בו תחומים וגבולים, כל מדינה ומדינה כפי ענינה.

גם בציטוט שוינמן כן בחר להביא מהגרר"ע הוא השמיט את המשפט הכי חשוב, בשביל שלא תיחשף התרמית שלו:

הנה הכתבה שהוא מצטט:

אין יאָהר תרס"ו איז אין ווילנע פאָרגעקומען די ערשטע אָסיפה אין וועל-
 עס האָבען זיך בעטויליגט אויסער מיר (הגאון ר' חיים עוזר שליט"א — רעד).
 דער בריסקער רב און ר' אלעזר טעלזער זצ"ל, דאָמאָלס איז בעשלעסען געוואָ-
 רען צו גרינדען די אָרגאניזאציע „בנסת ישראל", דאָס פראָגראַם, וואָס איז שפע-
 טער און הייליגע אַלגעמיינע געוואָרען, איז צוגעשיקט געוואָרען צו הגאון ר'
 חיים בריסקער זצ"ל, הגאון ר' דוד קאָרלינער זצ"ל און צו הגאון ר' אלי' חיים
 זצ"ל, און נאָכדעם ווי דאָס פראָגראַם איז פון אלע אָקצעפטירט געוואָרען, איז די
 אָרגאניזאציע „בנסת ישראל" אויך לעגעליזירט געוואָרען.
 צוליבע פאָליטישע טעמים האָט די אָרגאניזאציע געמוזט אָנגעשטעלס ווערען,
 וון ערשט נאָך צוויי יערהייבער הספקה איז אין אב תרס"ט, דורך דער איניציא-
 טיוו פון הגאון ר' יצחק אביזיק הלוי ז"ל, בעהמ"ח, דורות הראשונים, צוזאמען-
 געקומען די צווייטע אָסיפה אין האָמבורג, אין וועלכער עס האָבען זיך בעטויליגט
 הגאון ר' חיים בריסקער זצ"ל, הגאון ר' אלעזר טעלזער זצ"ל און יבדלו לחיים
 הגאון ר' אלעזר דאָבינאוויטש פון נעמק, און אויך (הגאון ר' חיים עוזר שליט"א
 — רעד) ווי אויך דער גערער דברי און דער זופנסטיגער בענדינער רב שליט"א,
 די אויך רבנים פון אונגארן.
 אין האָמבורג איז דאָמאָלס געלעבט געוואָרען דער ערשטער גרינדשטען
 פאר דער אַלגעמיינע אָרגאניזאציע „אגודת ישראל".
 דער בריסקער רב זצ"ל האָט דאָמאָלס דירעאָזיס פארלאנגט, אז

שימו לב את שתי השורות האחרונות בקטע הראשון הוא השמיט.

נכתב שם, כי לאחר שהתקבל הפרוגרמה אצל כולם, אף הפכה לארגון חוקי
 ורשום...

מדוע השמיט וינמן שורה זו?

פשוט מאוד, אם כנסת ישראל הוקמה כגוף בפני עצמו, ואחר כך עבודתו
 נעצרה, ואז הוקם ארגון חדש של אגודת ישראל, הרי שהאסיפה הראשונה של
 אגודת ישראל היתה אכן בהומבורג, (כפי שכותב הגר"ע בעצמו), אבל אם
 וינמן צריך להדגיש שרזנהיים לא מדייק, הוא משמיט את השורות האלו, הוא
 כותב **שרצו** להקים את ארגון כנסת ישראל, לא כותב שזה כבר הוקם, אלא
 שהעבודה רק נעצרה בגלל בעיות עם השלטונות, והמשיכה מחדש בהקמת
אגודת ישראל...

לסיכום: 1. וינמן שיקר כשהציג את רזנהיים כגירסה שונה מהגר"ע ובכך התחיל את הדרך
 לעשותו כסלפן.

2. וינמן השמיט במכוון שורה זו בשביל שלא יקלטו את ההבדלים.

וכעת עוד 2 נקודות, שנצביע עליהם לאורך כל הספר.

וינמן מתהדר שהוא מביא רק ממקורות מוסמכים ורק ממסמכים ולא משמועות.

אז כך: 1. רוב המסמכים שמהם שאב בעיות, נמצאים ב...א"פ. ארכיון פרטי, שהוא מרשה לכל אחד לבוא ולהסתכל בזה... דהיינו המסמך אינו מצוי לקהל הרחב ורק מי שיבוא לחפשו ימצא את כל ההקשר.

זהו אם כן סודו של מחקר אובייקטיבי, 'ארכיון פרטי'... ואכן בעת מחקרינו לביטול ספרו, שמנו לב כי ברוב המקרים כאשר מסתכלים בהקשר הרחב בציטוטים שהביא, המשמעות משתנה.

2. נקודה נוספת: רוב הציטוטים וההאשמות שלו, אינן חדשות אלא מקורם ב... החומה, הקול, פאשקוולים (המכונים בחביבות "פורסמו בציבור"...), עליהם הלביש ציטוטים שיצאו פה ושם מתוך פרוטוקולים, וגם אותם סילף והוציא מהקשרם, כך שכל המחקר – מכור מראש. (לשם המחשה, כשם שמישהו יחקור על מצבו של כלל ישראל ומעמד גדולי הדור בדורינו, על פי עיתון אחד ידוע בלבד...).

3. הרבה מאוד ממראי המקומות שלו אינם מדויקים, ומכוונים כך שלא יהיה קל להגיע אליהם כדלקמן.

לאחר שהוכחנו את עצם הסילוף ומטרתו בעמוד הראשון, נמשיך לדברים הקטנים' שגורמים לשטיפות המוח נגד האגודה וראשיה.

ראשית שימו לב לכינוי: זכרונות יעקב רוזנהיים. האיש שהחפץ חיים והאמרי אמת והגרר"ע מכנים אותו 'מורינו', לא ראוי לתואר נוסף. אין מדובר כאן במהלך שטף הספר כפי שהצטדק בהקדמה שלכן משמיט את התוארים, אלא בפעם הראשונה שהאיש מוזכר. אפילו הרב ד"ר קוטיק, המארח הרשמי של האסיפה בהומבורג זוכה להרחבה "הרב המקומי הרב ד"ר"... התירוץ של שטף הספר לא פעל כנראה כאשר רצה להציג את כביכול הבר פלוגתא שלו "הגאון רבי... ממייסדי אגודת ישראל ונשיא מועצת גדולי התורה (בלי ראשי תיבות). (זה לא מגיע מיחס של כבוד כלפי הגרר"ע, כי בהמשך הספר, בשטף הכתיבה, הוא נשאר 'גרודזינסקי'.

כי בעמוד זה יש מטרה אחת. להתחיל לטפסף נגד מנדהו בשם 'רוזנהיים'.

כעת לציטוטים ולמקורות.

היכן מופיע המאמר של הגרר"ע גרודזינסקי? בהערה מספר 1* של הספר, נשלח הקורא לפרק ב' הערה 31. מדוע לא שייך כאן להניח את המקור? מלבד זאת גם התאריכים שכן צוינו בציטוט בפרק ב' אינם נכונים. תאריך הידיעה אצל וינמן סומן: ז' תמוז תרפ"ג – 30.1.23. ראשית, ז' תמוז תרפ"ג אינו 30.1.23. התאריך הלוועזי שנרשם מקביל ל"ג שבט תרפ"ג.

ובכלל העיתון נמצא בתאריך י"ז אב תרפ"ג, 30.7.23. שינוי קטן, שנועד להקשות על החיפוש, בשביל לא להבין את התמונה בכללה...